

MACIEJ BŁAŻEWSKI

ORCID: 0000-0003-2812-8199

Uniwersytet Wrocławski
maciej.blazewski@uwr.edu.pl

Funkcje norm technicznych wobec gospodarki

Abstrakt: Postęp techniczny jest mocno związany z rozwojem gospodarczym. Jednym z elementów tego powiązania jest stosowanie norm technicznych przez przedsiębiorców. Co ważne, część norm technicznych jest włączona do porządku prawnego ze względu na ich znaczenie dla ochrony interesu publicznego.

Słowa kluczowe: postęp techniczny, normy techniczne, wolność gospodarcza, interes publiczny.

Wstęp

Rozwój gospodarczy jest sprzężony z intensywnym postępowaniem technicznym. Skutkiem powiązania między tymi dwoma zjawiskami jest utworzenie norm technicznych akceptowanych w obrocie gospodarczym. Prawodawca w reakcji na te zjawiska ustanawia przepisy prawa inkorporujące normy techniczne lub odsyłające do pozasystemowych norm technicznych. Celem prawodawcy jest zapewnienie ochrony interesu publicznego, który obejmuje między innymi potrzebę ochrony użyteczności urządzeń oraz bezpieczeństwa ich użytkowników i osób trzecich jako wartości związanych z procesem wytwarzania i eksploatacji urządzeń technicznych.

Postęp techniczny wobec gospodarki

Rozwój gospodarczy oraz postęp techniczny są współcześnie sprzężonymi zjawiskami. Z jednej strony postęp techniczny jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi gospodarczemu przez zapewnienie między innymi optymalizacji proce-

sów produkcyjnych oraz eksploatacyjnych. Z drugiej zaś przedsiębiorcy, zmierzając do ograniczenia kosztów, starają się osiągnąć ten cel między innymi poprzez finansowe oraz organizacyjne wspieranie postępu technicznego. Jednym z narzędzi wykorzystywanych przez przedsiębiorców do osiągnięcia najlepszych efektów sprzężenia tych zjawisk są normy techniczne. Stanowią one przede wszystkim narzędzie komunikacji pomiędzy przedsiębiorcami, którzy w toku swojej działalności gospodarczej korzystają z rezultatów postępu technicznego, jak również pomiędzy tymi przedsiębiorcami a jednostkami techniczno-badawczymi, takimi jak ośrodki badawcze, prowadzącymi działania zmierzające do wykorzystania aktualnej wiedzy o prawach przyrody do stworzenia lub udoskonalenia urządzeń technicznych. Przedmiotem tej komunikacji są wyrażenia warunkowe określające najbardziej optymalny sposób osiągnięcia zamierzonych celów. Przedsiębiorcy precyzują te cele, korelując je ze procesami produkcyjnymi lub eksploatacyjnymi, które są stosowane w toku ich działalności gospodarczej. Jednostki techniczno-badawcze ustalają natomiast sposób osiągnięcia tego celu, zapisując go za pomocą norm technicznych, które później odczytują inne jednostki techniczno-badawcze lub przedsiębiorcy w procesie produkcyjnym lub eksploatacyjnym.

Normy techniczne adresowane do przedsiębiorców

W świetle dominujących poglądów nauki prawa norma techniczna jest dyrektywą celowościową, która określa sposób osiągnięcia celu z uwzględnieniem obiektywnych praw przyrody¹. W nauce prawa podkreśla się, że podstawą normy technicznej jest dyrektywa celowościowa obejmująca wypowiedź: „jeżeli A chce osiągnąć skutek B, powinien wykonać czynności C”². Norma techniczna wska-

¹ Zdaniem Anny Michalskiej norma techniczna jest warunkowana trzema czynnikami: wiedzą podmiotu tworzącego normę techniczną o prawach przyrody; celem, do którego dąży ten podmiot lub adresat tej normy; jak również możliwościami i środkami, z których adresat tej normy może korzystać. Zob. *eadem*, *Normy techniczne w PRL powstające w procesie normalizacji*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” (dalej: RPEiS) 1966, nr 1, s. 42. Autorka podkreśla także wieloznaczność pojęcia normy technicznej. Zob. *eadem*, *Pojęcie normy technicznej*, RPEiS 1965, nr 2, s. 80. Zob. też J. Rotko, *Normy techniczne w prawie ochrony środowiska*, Wrocław 2000, s. 53. Szerzej problematyka norm technicznych przedstawiona jest także w: M. Błażewski, *Prawo budowlane jako pogranicze przepisów prawa i norm technicznych*, [w:] *Pogranicze prawa administracyjnego*, red. J. Zimmermann, Warszawa 2019, s. 436–437; *idem*, *Zapewnienie interoperacyjności urządzeń i systemów. Studium administracyjnoprawne*, Warszawa 2020, s. 74–81.

² Jak słusznie podkreśla Wacław Brzeziński, podstawą normy technicznej jest dyrektywa celowościowa obejmująca wypowiedź: „jeżeli chcesz osiągnąć rezultat X, postępuj Y” — *idem*, *Nowe typy norm prawnych w prawie administracyjnym*, „Państwo i Prawo” 1966, nr 9, s. 285. Jak podkreśla Franciszek Gojny, norma techniczna ma warunkowy charakter, czyli może być przedstawiona za pomocą zwrotu „jeżeli chcesz osiągnąć A, to powinieneś zrobić B” — *idem*, *Norma prawna a norma techniczna (z problematyki przepisów technicznych)*, „Studia Prawnicze” 1966, z. 13, s. 113.

zuje zatem optymalne zachowanie, które prowadzi do uzyskania zamierzonego przez jej adresata wyniku, przy uwzględnieniu związków przyczynowych zachodzących w świecie przyrody³. Nauka prawa wyróżnia trzy rodzaje norm technicznych w zależności od ich treści. Normy te mogą określać: 1. cechy przedmiotu; 2. czynności związane z procesem produkcji lub eksploatacji; 3. jednolite pojęcia i oznaczenia⁴.

Należy zaznaczyć mocny związek norm technicznych z działalnością przedsiębiorców. Jak słusznie zauważa Jerzy Starościak, swoistym elementem normy technicznej są jej adresaci, czyli producent i odbiorca⁵. Rola producenta ma pierwotny charakter, ponieważ odpowiada on za zaprojektowanie lub wytworzenie przedmiotu. Natomiast rola odbiorcy jest jedynie wtórna, gdyż jego działania ograniczają się do korzystania z tego przedmiotu. Z tych dwóch rodzajów podmiotów producent z zasady jest przedsiębiorcą. Odbiorcą może być zarówno przedsiębiorca, jak i konsument lub podmiot publiczny. Należy zatem wyróżnić dwie sytuacje.

W pierwszej oboma adresatami normy technicznej są przedsiębiorcy, wówczas związek między normą techniczną a działalnością tych podmiotów ma charakter wyłączny. Producentem jest przedsiębiorca, który zaprojektował i wytworzył przedmiot, a odbiorcą — drugi przedsiębiorca, którego celem jest eksploatacja tego przedmiotu. Szczególny charakter tej sytuacji może mieć miejsce, gdy producentem oraz odbiorcą jest jednocześnie ten sam podmiot, a więc przedsiębiorca projektuje i wytwarza przedmiot, który zamierza później samodzielnie eksploatować w toku swojej działalności gospodarczej.

W drugiej sytuacji producent jest przedsiębiorcą, a odbiorcą — podmiot publiczny lub konsument. Związek między normą techniczną a działalnością przedsiębiorców ma wtedy charakter jedynie częściowy. Proces projektowania oraz wytworzenia jest realizowany przez przedsiębiorcę, który powinien zapewnić także odpowiednie cechy wytwarzanego przedmiotu oraz jego właściwe opisanie i oznakowanie. Podmiot publiczny jako odbiorca podejmuje działania związane

Zdaniem zaś Kazimierza Sanda oraz Stanisława Strachowskiego dyrektywa celowościowa wyrażona w normie technicznej przybiera postać: „jeśli chcesz osiągnąć skutek S, wykonaj czynności C” — *eidem*, *Normy techniczne w prawie administracyjnym (ze szczególnym uwzględnieniem norm prawnych z zakresu rolnictwa)*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio G” 17, 1970, nr 3, s. 87. Zob. też M. Błazewski, *Racjonalny prawodawca wobec zmienności uwarunkowań technicznych: ustanowienie oraz odesłanie do norm technicznych*, „Przegląd Prawa i Administracji” 120, 2020, cz. 1, s. 38; *idem*, *Zapewnienie interoperacyjności...*, s. 74.

³ Zob. W. Brzeziński, *op. cit.*, s. 285.

⁴ Zob. *ibidem*, s. 283. Zdaniem Michalskiej norma techniczna może określać: cechy charakterystyczne przedmiotu, a także cechy czynności produkcyjnych lub eksploatacyjnych — *eadem*, *Normy techniczne w PRL...*, s. 39.

⁵ J. Starościak, *Źródła prawa administracyjnego*, [w:] *System prawa administracyjnego*, t. 1, red. J. Starościak, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1977, s. 122; *idem*, *Podstawy prawne działania administracji (źródła prawa administracyjnego)*, Warszawa 1973, s. 72.

z eksploatacją tego przedmiotu w związku z wykonywanymi zadaniami publicznymi. Jeżeli odbiorcą jest konsument, eksploatuje on przedmiot w celu zaspokojenia własnych potrzeb. Proces eksploatacji może przy tym wymagać od podmiotu publicznego lub konsumenta właściwego odczytania pojęć i oznaczeń związanych z tym przedmiotem.

Sposób włączenia norm technicznych do porządku prawnego przez prawodawcę

Ze względu na coraz szybszy postęp techniczny i jego powiązanie z rozwojem gospodarczym prawodawca podejmuje działania zmierzające do poszerzenia zakresu ingerencji państwa w proces produkcyjny i eksploatacyjny. Celem tej ingerencji jest potrzeba ochrony interesu publicznego oraz części interesów prawnych użytkowników urządzeń oraz osób trzecich⁶. Ingerencja ta ma miejsce na poziomie stanowienia i stosowania prawa. Prawodawca, ustanawiając prawo, określa warunki procesu produkcji i eksploatacji urządzeń. Z kolei organy administracji publicznej, stosując prawo, podejmują środki ingerencji w ten proces, jeżeli warunki prawne, którym powinien on odpowiadać, zostały złamane.

Sposobem ingerencji prawodawcy na poziomie stanowienia prawa jest włączenie norm technicznych do porządku prawnego. Należy wyróżnić dwa modele włączenia tych norm: odesłanie do pozasystemowych norm technicznych oraz inkorporowanie tych norm do przepisu prawnego⁷. Prawodawca, ustanawiając przepis prawa odsyłający do pozasystemowych norm technicznych, nadaje moc obowiązującą już istniejącej normie technicznej⁸, której powstanie jest wynikiem

⁶ Jak podkreśla Jerzy Rotko, prawodawca stanowiący prawo ingerujące w postęp techniczny wypełnia jednocześnie dwa zadania. Pierwsze jest związane z potrzebą ochrony swobody działalności gospodarczej, która obejmuje między innymi swobodę wykorzystywania urządzeń technicznych w przemyśle. Drugie zadanie odnosi się natomiast do potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom tych urządzeń. Zob. *idem*, *op. cit.*, s. 18. Jak słusznie zauważył F. Gojny, normy techniczne zostają włączone do porządku prawnego, gdy prawodawca rozstrzygnie, że normy te powinny mieć obowiązujący charakter w sensie prawnym — *idem*, *op. cit.*, s. 118. Jak zaś zauważa Ewa Łętowska, pomiędzy normami technicznymi a normami prawnymi zachodzi stosunek krzyżowania. Część norm technicznych jest bowiem częściami normy prawnej, jednakże większość norm technicznych nie ma prawnego charakteru, a większość norm prawnych nie ma technicznych charakteru. Zob. *eadem*, *Normy techniczne i dyspozycje umowne jako czynniki określające jakość przedmiotu świadczenia*, „Studia Cywilistyczne” 1978, nr 29, s. 94.

⁷ J. Rotko wyróżnia trzy metody włączenia norm technicznych do przepisów prawa, do których zalicza: 1. inkorporację normy technicznej do normy prawnej; 2. odesłanie systemowe, czyli do norm technicznych wyrażonych w innym przepisie prawa; 3. odesłanie pozasystemowe, czyli do norm technicznych wyrażonych poza systemem prawa. Zob. *idem*, *op. cit.*, s. 59.

⁸ Jak słusznie zauważa Sylwia Wojtczak, analizując problematykę prawnych odesłań pozasystemowych, pozasystemowe normy, do których odsyła prawodawca, obowiązują nie tylko w sensie

prac organizacji normalizującej⁹ lub rezultatem zwyczajowej praktyki pomiędzy przedsiębiorcami¹⁰. Prawodawca może przy tym odsyłać do pozasystemowych norm technicznych ściśle oznaczonych lub wyznaczonych gatunkowo¹¹. Przepis prawa odsyłający do tych norm jest elastycznym sposobem włączenia ich do porządku prawnego¹². Należy jeszcze dodać, że pozasystemowe normy techniczne podlegają ciągłym zmianom będącym skutkami aktualizacji wiedzy o prawach przyrody. Ich zmiana doprowadza do równoległej zmiany treści normy prawnej wyrażonej w przepisie prawnym, ponieważ przepis ten bezpośrednio odsyła do aktualnych norm technicznych.

Prawodawca, inkorporując normy techniczne do przepisów prawa, w pełni rozstrzyga o treści tych norm. Z tej przyczyny nawet jeżeli są one wynikiem pracy organizacji normalizującej, ich treść wyrażona w przepisie prawa pozostaje poza gestią tych organizacji. Prawodawca może normy te inkorporować w całości lub po częściowej modyfikacji. Ten sposób włączenia norm technicznych do porządku prawnego zapewnia im relatywną stabilność treści. Ich zmiana wymaga bowiem

prawnym, ale także w sensie pozaprawnym. Normy te były bowiem akceptowane społecznie, również zanim prawodawca ustanowił przepis prawa odsyłający do nich. Zob. *eadem*, *Problem odesłań pozasystemowych do norm niezgodnych z porządkiem prawnym*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 81, 2010, s. 193.

⁹ Problematykę norm technicznych tworzonych przez organizację normalizującą przedstawia szerzej A. Michalska, *Normy techniczne w PRL...*, s. 58–61.

¹⁰ Michalska wyróżnia zwyczajowe normy techniczne, które powstają w wyniku powolnego przyzwyczajania się ich adresatów do ich stosowania. Autorka podkreśla, że zwyczajowe normy techniczne powstają stopniowo w wyniku praktyki adresatów tych norm. Zob. *ibidem*, s. 43. Podkreślenia wymaga, że pojawienie się zwyczajowych norm technicznych ma miejsce wtedy, gdy normy te są wyrażone w umowach zawieranych przez przedsiębiorców. Poszerzanie zakresu stosowania zwyczajowych norm technicznych następuje, gdy kolejni przedsiębiorcy akceptują te normy w związku z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą.

¹¹ J. Rotko, *op. cit.*, s. 63. Problematyka przepisu prawnego odsyłającego do pozasystemowej normy technicznej została szerzej przedstawiona w: M. Błażewski, *Przepisy prawa odsyłające do pozasystemowych norm technicznych jako narzędzie bieżącej aktualizacji norm prawa administracyjnego*, [w:] *Aktualność pojęć prawa administracyjnego*, red. W. Jakimowicz, Warszawa 2021, s. 420–422.

¹² J. Rotko, *op. cit.*, s. 62. Zob. też M. Błażewski, *Racjonalny prawodawca...*, s. 40; *idem*, *Przepisy prawa odsyłające...*, s. 423–424. Jak podkreślają Leszek Leszczyński oraz Grzegorz Maroń, rozpatrując problematykę klauzul generalnych odsyłających do norm społecznych, analizowane klauzule generalne są odpowiednim narzędziem względem dynamicznie zmieniających się stosunków społecznych, które prawodawca zamierza uchwycić jako elementy normy prawnej. Zob. *idem*, *Pojęcie i treść zasad prawa oraz generalnych klauzul odsyłających: uwagi porównawcze*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio G. Ius” 2013, nr 1, s. 87. Pogląd ten można odnieść do przepisów prawa odsyłających do norm technicznych, które także ulegają ciągłym zmianom w wyniku intensywnie prowadzonych badań nad obiektywnymi prawami przyrody. Jak podkreślają Adam Błaś oraz Jan Boć, prawodawca ustanawia przepisy prawa odsyłające do norm pozaprawnych ze względu na złożoność i dynamizm stosunków regulowanych przez te normy. Zob. *idem*, *Odesłania i normy pozaprawne stosowane przez administrację publiczną*, [w:] *Prawo administracyjne*, red. J. Boć, Wrocław 2007, s. 113.

podjęcia procedury prawodawczej właściwej rodzajowi aktu normatywnego, w którym zostały zawarte przepisy prawa inkorporujące te normy techniczne¹³. Przepisy te powinny jednak w pewnym zakresie uwzględnić elastyczny charakter norm. Z tej przyczyny przepisy te powinny zawierać także reguły odstępstwa od przyjętych rozwiązań¹⁴. Odstępstwa te jako wyjątki powinny być rozumiane w sposób ścisły.

Podkreślenia wymaga, że włączenie normy technicznej do porządku prawnego ma charakter wtórny wobec jej istnienia. Norma techniczna powstaje bowiem w wyniku prac organizacji normalizującej lub praktyki przedsiębiorców. Jej powstanie wiąże się jednocześnie z poszerzeniem wiedzy o prawach przyrody lub aktualizacją tej wiedzy. Co ważne, ze względu na zgodność tych norm z obiektywnymi prawami przyrody normy te mogą obowiązywać od samego początku w sensie pozaprawnym. Adresaci tych norm akceptują je, ponieważ ich stosowanie umożliwia optymalne osiągnięcie zakładanych celów¹⁵. Normy techniczne obowiązują zatem pierwotnie w znaczeniu pozaprawnym. Prawodawca, włączając te normy do porządku prawnego, poprzez ich inkorporowanie do przepisów prawnych lub ustanowienie przepisów prawnych odsyłających do nich nadaje im wtórnie obowiązującego charakteru, który ma znaczenie prawne¹⁶.

Zapewnienie ujednolicenia lub harmonizacji norm technicznych jako przejaw ingerencji państwa w swobodę działalności gospodarczej

Skutkiem włączenia norm technicznych do porządku prawnego jest ich ujednolicenie lub harmonizacja. Z chwilą gdy normy techniczne stają się częścią dys-

¹³ Jak słusznie zauważa Rotko, prawodawca ustanawia przepisy prawa inkorporujące normy techniczne, jeżeli zakłada, że normy te zachowają przez dłuższy czas aktualność, a zatem nie będzie szybkiej potrzeby dostosowania ich do zmian aktualnych rozwiązań technicznych. Autor podkreśla także, że wadami inkorporacji norm technicznych do przepisu prawa są potencjalna nieprzejrzystość tych przepisów, jak również relatywnie długi okres nowelizacji tych przepisów w związku z potrzebą ich dostosowania do aktualnych rozwiązań technicznych. Zob. *idem*, *op. cit.*, s. 60; por. M. Błażewski, *Racjonalny prawodawca...*, s. 40. Zdaniem Gojnego ze względu na intensywny postęp techniczny przepisy techniczne wymagają częstych zmian — *idem*, *op. cit.*, s. 133.

¹⁴ Według Gojnego odstępstwa mogą mieć status ulg względem przepisów prawa zawierających ograniczenia dla ich adresatów, a także obostrzenia wobec przepisów prawa stanowiących podstawę swobód ich adresatów — *idem*, *op. cit.*, s. 133.

¹⁵ Jak słusznie zauważa Gojny, sensem normy technicznej jest jej prawdziwość lub fałszywość, czyli zgodność lub niezgodność z obiektywnymi prawami przyrody — *ibidem*, s. 114.

¹⁶ Zdaniem Gojnego skutkiem powiązania norm technicznych z przepisami prawnymi jest nadanie mocy obowiązującej tym normom względem osób pracujących w określonym sektorze gospodarczym — *ibidem*, s. 119.

pozycji normy prawnej, nabywają status obowiązującego prawa. Z tej przyczyny przedsiębiorcy jako adresaci tych norm mają obowiązek je stosować.

Podkreślenia wymaga, że normy techniczne mogą określać w sposób całościowy lub częściowy cechy przedmiotu, czynności związane z procesem produkcji lub eksploatacji bądź pojęcia i oznaczenia dotyczące tego przedmiotu. Jeżeli prawodawca włącza do porządku prawnego normy techniczne, które zawierają całościowe regulacje, wówczas następuje ujednolicenie tych norm. Ich adresaci mają wówczas obowiązek stosować jedynie te normy w toku swojej działalności, pomijając inne normy techniczne, które nie są elementem porządku prawnego¹⁷. Gdy jednak prawodawca włącza do porządku prawnego normy techniczne, które obejmują jedynie częściowe regulacje, następuje harmonizacja tych norm. W jej rezultacie prawodawca pozostawia adresatom tych norm ograniczoną swobodę w ich dookreśleniu za pomocą innych pozasystemowych norm technicznych¹⁸.

Podział na ujednolicone i zharmonizowane normy techniczne jest skorelowany z określeniem zakresu ingerencji prawodawcy w swobodę działalności gospodarczej. Ingerencja ta powinna być proporcjonalna do potrzeby ochrony interesu publicznego obejmującego takie wartości jak użyteczność urządzeń lub bezpieczeństwo ich użytkowników i osób trzecich¹⁹. Zapewnienie użyteczności zwiększa pewność obrotu gospodarczego. Odbiorcy wyprodukowanych urządzeń mają wówczas pewność, że urządzenia te będą miały wymagane przez nich właściwości²⁰. Z kolei zapewnienie bezpieczeństwa umożliwia zwiększenie pewności ochrony życia, zdrowia i mienia ze względu na stosowanie norm technicznych, które są akceptowane przez prawodawcę. Jeżeli zapewnienie ochrony obu tych

¹⁷ Michalska utożsamia ujednolicenie norm technicznych z procesem normalizacji. Autorka podkreśla, że normalizacja ma miejsce w procesie produkcji, gdy wprowadzane są jednolite właściwości procesów technologicznych i wytwarzanych produktów. Zob. *eadem*, *Normy techniczne w PRL...*, s. 44. Zdaniem Władysława Bagińskiego oraz Franciszka Romaniuka normalizacja służy ograniczeniu różnorodności poprzez przyjęcie jednolitych rozwiązań technicznych i ekonomicznych. Zob. *idem*, *Podstawy prawne postępu technicznego*, Warszawa 1967, s. 200. Według Jana Zimmermanna prawodawca, włączając normę techniczną do porządku prawnego, zapewnia między innymi jednolitość rozwiązań — *idem*, *Prawo administracyjne*, Warszawa 2014, s. 111.

¹⁸ Odmienne znaczenie harmonizacji norm technicznych przedstawia Rotko. Autor ten harmonizację utożsamia z tworzeniem jednolitych standardów dla całej Unii Europejskiej, których stosowanie powinno mieć prymat względem stosowania innych norm technicznych. Zob. *idem*, *op. cit.*, s. 116.

¹⁹ Jak słusznie podkreśla Małgorzata Stahl, ujmowanie norm technicznych w formie prawnej ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa poprzez wyłączenie dowolności w stosowaniu norm technicznych. Zob. *eadem*, *Źródła prawa administracyjnego*, [w:] *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, red. M. Stahl, Warszawa 2016, s. 233. Zdaniem Bagińskiego oraz Romaniuka nowoczesna gospodarka wymaga normalizacji, która ogranicza zbędną różnorodność — *idem*, *op. cit.*, s. 200.

²⁰ Wedle Jerzego Starościaka standaryzacja produkcji jest pozytywnym rozwiązaniem z perspektywy funkcjonowania gospodarki. Autor podkreśla, że standaryzacja umożliwia bardziej optymalną kooperację i koordynację działalności wielu przedsiębiorców. Zob. *idem*, *Źródła prawa administracyjnego...*, s. 123.

wartości wymaga całościowego uregulowania za pomocą norm technicznych włączonych do porządku prawnego, prawodawca ujednolica te normy. Gdy jednak ochrona ta nie wymaga pełnego uregulowania za pomocą norm technicznych o prawnie obowiązującym charakterze, prawodawca jedynie harmonizuje te normy.

Zakończenie

Prawodawca wdraża normy techniczne do porządku prawnego, ustanawiając przepisy prawa inkorporujące normy techniczne lub odsyłające do pozasystemowych norm technicznych. Podejmuje te działania, aby zapewnić ochronę interesu publicznego, obejmującego między innymi takie wartości jak ochrona użyteczności urządzeń oraz bezpieczeństwo ich użytkowników i osób trzecich. Wdrożenie tych norm technicznych do porządku prawnego oznacza ingerencję w swobodę działalności gospodarczej, dlatego działania prawodawcy powinny być proporcjonalne względem potrzeby ochrony tych wartości. Działania prawodawcy powinny tym samym opierać się na dorobku podmiotów sektora gospodarczego (przedsiębiorców, jednostek techniczno-badawczych). Prawodawca, inkorporując normy techniczne lub odsyłając do tych norm, powinien zatem uwzględniać zwyczajowe normy techniczne stosowane w sektorze gospodarczym lub normy techniczne, które zostały opracowane przez organizacje normalizujące. Po pierwsze, włączenie tych norm technicznych do porządku prawnego oznacza upowszechnienie ich stosowania. Po drugie, takie działanie pracodawcy umożliwia uwzględnienie norm technicznych, których skuteczność stosowania została potwierdzona w praktyce przedsiębiorców.

Bibliografia

- Bagiński W., Romaniuk F., *Podstawy prawne postępu technicznego*, Warszawa 1967.
- Błaś A., Boć J., *Odesłania i normy pozaprawne stosowane przez administrację publiczną*, [w:] *Prawo administracyjne*, red. J. Boć, Wrocław 2007.
- Błażewski M., *Prawo budowlane jako pogranicze przepisów prawa i norm technicznych*, [w:] *Pogranicze prawa administracyjnego*, red. J. Zimmermann, Warszawa 2019.
- Błażewski M., *Przepisy prawa odsyłające do pozasystemowych norm technicznych jako narzędzie bieżącej aktualizacji norm prawa administracyjnego*, [w:] *Aktualność pojęć prawa administracyjnego*, red. W. Jakimowicz, Warszawa 2021.
- Błażewski M., *Racjonalny prawodawca wobec zmienności uwarunkowań technicznych: ustanowienie oraz odesłanie do norm technicznych*, „Przegląd Prawa i Administracji” 120, 2020, cz. 1.
- Błażewski M., *Zapewnienie interoperacyjności urządzeń i systemów. Studium administracyjno-prawne*, Warszawa 2020.

- Brzeziński W., *Nowe typy norm prawnych w prawie administracyjnym*, „Państwo i Prawo” 1966, nr 9.
- Gojny F., *Norma prawna a norma techniczna (z problematyki przepisów technicznych)*, „Studia Prawnicze” 1966, z. 13.
- Leszczyński L., Maroń G., *Pojęcie i treść zasad prawa oraz generalnych klauzul odsyłających: uwagi porównawcze*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio G. Ius” 2013, nr 1.
- Łętowska E., *Normy techniczne i dyspozycje umowne jako czynniki określające jakość przedmiotu świadczenia*, „Studia Cywilistyczne” 1978, nr 29.
- Michalska A., *Normy techniczne w PRL powstające w procesie normalizacji*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1966, nr 1.
- Michalska A., *Pojęcie normy technicznej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1965, nr 2.
- Rotko J., *Normy techniczne w prawie ochrony środowiska*, Wrocław 2000.
- Sand K., Strachowski S., *Normy techniczne w prawie administracyjnym (ze szczególnym uwzględnieniem norm prawnych z zakresu rolnictwa)*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio G” 17, 1970, nr 3.
- Stahl M., *Źródła prawa administracyjnego*, [w:] *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, red. M. Stahl, Warszawa 2016.
- Starościak J., *Podstawy prawne działania administracji (źródła prawa administracyjnego)*, Warszawa 1973.
- Starościak J., *Źródła prawa administracyjnego*, [w:] *System prawa administracyjnego*, t. 1, red. J. Starościak, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1977.
- Wojtczak S., *Problem odesłań pozasystemowych do norm niezgodnych z porządkiem prawnym*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 81, 2010.
- Zimmermann J., *Prawo administracyjne*, Warszawa 2014.

The Economic Functions of Technical Standards

Summary

Technical progress is closely related to economic development. One of the elements of this relationship is the use of technical standards by entrepreneurs. Some technical standards are included in the legal order because of their importance for the protection of the public interest.

Keywords: technological progress, technical standards, economic freedom, public interest.

